

AKRAN ZORBALIĞI SINIF REHBERLİK ETKİNLİĞİ

#yüzüncüyıldayüzçalışma

Etkinlik Adı: Kalbimizde Çiçekler Açtırmak da Mümkün Çizikler Bırakmak da

Gelişim Alanı: Sosyal-Duygusal

Yeterlik Alanı: Kişilerarası İlişkiler

Kazanımlar: Akran zorbalığı kavramını tanırlar. Akran zorbalığına karşı olumlu davranış geliştirirler.

Sınıf Düzeyi: İlkokul

Süre: 40 dk. (Bir ders saati)

Araç-Gereçler:

- 1.Kırmızı fon karton
- 2.Kalem veya boya kalemleri
- 3.Bilgisayar/etkileşimli tahta

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

- 1.Ek-1 sınıf mevcudu kadar çoğaltılır.
- 2.Kırmızı fon karton büyük bir kalp şeklinde kesilir ve herkesin görebileceği şekilde uygulayıcı tarafından tahtaya asılır.

Süreç (Uygulama Basamakları)

1. Öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik başlatılır:

“Sevgili çocuklar, bugün sizlerle akran zorbalığı hakkında konuşacağız. Akran zorbalığı deyince aklınıza neler geliyor?” sorusu ile etkileşim başlatılır. Tahtaya “akran zorbalığı” kelimesi yazılarak öğrencilerden gelen cevaplar bu kelimenin etrafına yazılır.

Daha sonra öğrencilerden gelen cevaplar da dikkate alınarak şu açıklamada bulunulur.

“Sevgili öğrenciler, akran zorbalığı bir öğrencinin ya da öğrenci grubunun bilerek, isteyerek (kasıtlı olarak)kendinden güçsüz bir başka öğrenciye birden fazla olmak koşuluyla (sürekli olarak) zarar vermesi ya da onu incitmesidir. Gördüğünüz gibi bu davranışların bazıları fiziksel (vurma, itme, çelme takma vb.), bazıları sözel (beceriksiz, şişko, dört göz vb.) ve bazıları da ilişkisel/sosyal (oyuna almama, dışlama, görmezden gelme, umursamama) şeklinde olabilir”. Akran zorbalığı konusu detaylı bir şekilde (zorba, mağdur, seyirci/izleyici, yardım kaynakları, olumlu ve olumsuz davranışlar) uygulayıcı tarafından anlatılır. Eğer zorbalık ve özellikleri konusunda anlaşılmayan bir nokta varsa burada gerekli düzeltmeler yapılır. (akran zorbalığı konusunda detaylı bilgi ek-2’de verilmiştir)

Uygulayıcı tarafında zorbalık içeren davranışlara aşağıdaki gibi örnekler verilir.

Tekme/tokat atma, saç/kulak çekme, Hakaret-küfür etme, Tehlikeli aletle saldırma, Tehdit etme, Dedikodu yayma, Bedene kaba şakada bulunma, Lakap takma, alay etme, Dışlama, Küçük düşürme, Eşyaya zarar verme, Elle rahatsız etme, İtme

Bu davranışa maruz kalan ya da tanıklık eden öğrencilerin bu yaşantılarını sınıfla paylaşmaları istenir.

“Hepimiz her an farklı duygular hissediyor ve yaşayabiliyoruz. Bazen üzülüyoruz, bazen korkabiliyor, bazen de öfkelenabiliyoruz. Her olumsuz duyguda kalbimizde bazı çizikler, küçük siyah noktalar oluşabiliyor” açıklaması yapılarak “Peki sizler bunlara maruz kaldığınızda neler hissedersiniz?” sorusuyla etkileşim devam ettirilir. Uygulayıcı bu sırada kırmızı fon kartonundan hazırlanmış kalbin üzerinde her olumsuz duygu paylaşımında küçük noktalar veya çarpı şeklinde işaretler koymaya başlar. Söz hakkı alacak gönüllü öğrenci kalmayana kadar bu işlem devam eder. Daha sonra uygulayıcı kalbin nasıl görüldüğünü öğrencilere sorar. Öğrencilerden gelen dönütler sonrası “Kalbimizde çiçekler açtırmak da mümkün çizikler bırakmak da. Peki, ne olursa sizin kalbinizdeki çizikler çiçeğe dönüşür?” yönergesi verilir.

Öğrencilerin vermiş olduğu olumlu dönütlerden sonra zorbalık davranışı sonucu oluşan her bir nokta çiçeğe dönüştürülür.

Kazanım Değerlendirmesi: Çalışma Yaprağı, her öğrenciye dağıtılır. Öğrencilerin kendi yaşantılarından yola çıkarak kalbi noktalar veya çiçeklerle şekillendirmeleri ve olumlu olumsuz davranışları listelemeleri istenir. Kalbinde nokta, çizik gibi şekillerin yoğun olduğu öğrenciler akran zorbalığına uğrama açısından değerlendirilip farklı çalışmalar ve görüşme yapılabilir.

Uygulayıcıya Not:

Karton olmadığı durumlarda tahtaya çizim yapılabilir veya akıllı tahtaya kalp görseli yansıtılabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

- 1.Etkinliğin nasıl yapılacağı aşamalar hâlinde görselleri ile öğrencilere açıklanabilir.
- 2.Sorular basitleştirilerek öğrencilerin katılımları desteklenebilir.
- 3.Öğrencilerin katılımlarına yönelik bireysel destek sunulabilir.

Etkinliği Geliştiren: Merve AKSÜNGÜ, Gamze FIŞKINLI

#yüzüncüyıldayüzçalışma

Ek-2

Akran Zorbalığı Bilgilendirme Kaynak Metni

Okullarda sıklıkla karşılaştığımız akran zorbalığı 'bir veya birkaç öğrencinin bir başka öğrenciye karşı yaptığı saldırgan davranışlar' olarak tanımlanmaktadır.

Olweus'a (1993) göre akran zorbalığının 3 temel özelliği vardır:

- Bilinçli ve kasıtlı olarak karşı tarafı incitmeye ve zarar vermeye yönelik olması
- Tekrarlayıcı ve sürekli olması
- Güç dengesizliği olması (zorbalık yapan öğrencinin fiziksel, zihinsel veya yaş olarak daha büyük olması)

Akran zorbalığı durumlarında öğrenciler arasında farklı rollerde dört temel grup olduğu görülmektedir.

- Zorbalık yapan öğrenciler:** Zorbalığı başlatan ve zorbalıkta aktif olarak yer alanlar
- Zorbalığa maruz kalan öğrenciler:** Zorbalık davranışlarına birebir maruz kalanlar
- Hem zorbalık yapan hem de zorbalığa maruz kalan öğrenciler:** Kendisinden güçlü olanların zorbaca davranışlarına maruz kalan ve kendisinden daha güçsüz olana zorbalık yapan
- İzleyici öğrenciler:**
 - Zorbalığı destekleyenler(örn. alkışlamak, gülmek)
 - İzlemekten hoşlananlar
 - Yardım edilmesi gerektiğini düşünen ancak yardım etmeyenler. (olay yerinden uzaklaşan veya olayı sessizce izleyen)
 - Zorbalığa maruz kalana yardım edenler. (mağdurun yanında yer alarak onu sakinleştirerek, araya girerek koruyan veya bir başkasından destek isteyen)

AKRAN ZORBALIĞININ TÜRLERİ

Fiziksel zorbalık: Öğrenciye yönelik olarak yapılan fiziksel güç içeren davranışlardır.

- Örneğin: •Tekme atmak • Tokat atmak • Çelme takmak • Vurmak • İtmek
- Tükürmek • Saçını çekmek, kesmek • Isırmak • Kalem batırmak
 - Eşyalarına zarar vermek, eşyalarını çalmak • Sınıfa/tuvalete kilitlemek • Tuvaletin kapısını izinsiz açmak • Uygunsuz el hareketleri yapmak
- Sözel Zorbalık: Öğrenciye veya ailesine yönelik olarak yapılan olumsuz yargılar, atıflar veya sözel davranışlardır. Örneğin: • İsim/lakap takmak • Hakaret etmek • Küfürlü konuşmak • Alay etmek, dalga geçmek) • Bağışlamak • Azarlamak • Laf ile sataşmak • Küçük düşürücü sözler söylemek

İlişkisel zorbalık: Öğrencinin sosyal ilişkilerine zarar vermeyi hedefleyen davranışlardır.

- Hakkında dedikodu yapmak ve yaymak • Sırlarını ortaya çıkarmak • Arkadaş grubundan dışlamak
- Yanına oturmasını istememek • Toplum içinde utandırmak veya küçük düşürmek
- Jest ve mimikler ile istenmediğini hissettirmek • Oyuna almamak, oyundan dışlamak
- Görmezden gelmek • Küsmek • Kışkırtmak • Taklit etmek • Kıs kıs gülmek

Siber zorbalık: Bilgisayar ve cep telefonlarını kullanarak yapılan davranışlardır.

- Kişiden habersiz onun bilgilerini kullanarak hesap açmak •Sosyal medya aracılığıyla uygunsuz içerik paylaşmak •Sosyal medyada kötü yorumlar yazmak ve hakaret etmek
- İzinsiz olarak fotoğrafını/videosunu paylaşmak •Özel fotoğraflarını ve görüşmelerini başkaları ile paylaşmak

AKRAN ZORBALIĞINA MARUZ KALINDIĞINDA YAPILMASI GEREKENLER

Öğrencinin zorbalığa maruz kaldığında sessiz kalmaması, güvendiği kişilerden, ebeveynlerinden ve öğretmenlerinden yardım istemesi,

Hayır diyebilme becerisini geliştirebilmesi,

Zorbalık davranışı yerine kendini ifade edebileceği alternatif olumlu davranışları öğrenmesi.

